

ਅਦਾਲਤ ਕੇ.ਐਲ. ਗੋਸਾਈਂ ਅਤੇ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਜੇ.ਜੇ.

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਕੋਠੀ ਬੇਗੋਵਾਲ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

ਦੀਵਾਨੀ ਸੇਧ ਨੰਬਰ 100 (ਪੰਨਾ) 1956।

ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦਾ (V of 1908)— ਆਰਡਰ 33— "ਵਿਅਕਤੀ"— ਅਰਥ— ਕੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ— ਇੱਕ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਦੁਆਰਾ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੁਕੱਦਮਾ— ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ— ਕੀ ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੱਲੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਆਰਡਰ 33 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ "ਵਿਅਕਤੀ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਉਹੀ ਅਰਥ ਹੈ ਜੋ ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਧਾਰਾ (39) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹਨ ਬਲਕਿ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਹਨ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਗਰੀਬ ਹੈ, ਸਿਰਫ "ਵਿਅਕਤੀ" ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਹੋਰ, ਜਿਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮਾਣਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ 22 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1958 ਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਕਤੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਡਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਕੇਸ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮਾਣਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਗੋਸਾਈਂ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ 21 ਜੁਲਾਈ, 1959 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਕਪੂਰਥਲਾ ਸ੍ਰੀ ਸੰਤ ਰਾਮ ਗਰਗ

ਦੇ 11 ਜੂਨ, 1956 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੇਧ ਲਈ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 115 ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਹੰਤ ਸਰਦਾਰ ਸਿੰਘ ਗਰੀਬ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਬੇਗੋਵਾਲ ਨੂੰ ਆਰਡਰ 33, ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਰੀਬ ਨਹੀਂ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਆਤਮਾ ਰਾਮ।

ਡੀ.ਸੀ. ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਜੇ.ਵੀ.ਗੁਪਤਾ, ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਫੈਸਲਾ (1) 27 ਜਨਵਰੀ 1956 ਨੂੰ ਮਹੰਤ ਸਰਦਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਕੋਠੀ ਬੇਗੋਵਾਲ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਮਹੰਤ ਅਤੇ ਮੋਹਤਮੀਨ ਵਜੋਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ 18 ਮਿਆਰੀ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ ਜਾਵੇ। ਵਿਦਵਾਨ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਸਿੰਘ ਗਰੀਬ ਸੀ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਕੋਠੀ ਬੇਗੋਵਾਲ ਕੋਲ ਵੀ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਐਸੋਸੀਏਟਿਡ ਪਿਕਚਰਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਟੂਡੀਓਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ, ਏਆਈਆਰ 1951 ਪੰਜਾਬ 447 ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਰਡਰ 33, ਨਿਯਮ 1 ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਕੋਠੀ ਬੇਗੋਵਾਲ ਨੂੰ ਗਰੀਬ ਨਹੀਂ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਸਰਦਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਕੋਠੀ ਬੇਗੋਵਾਲ ਦਾ ਨਾਮ ਦਰਜ ਕਰੇ। ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਕੋਠੀ ਬੇਗੋਵਾਲ ਵੱਲੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸੇਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(2) ਇਹ ਮਾਮਲਾ 22 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1958 ਨੂੰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ।

(3) ਆਦੇਸ਼ 33 ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"ਨਿਯਮ 1. ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਿਸੇ ਗਰੀਬ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ.

ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ - ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ 'ਗਰੀਬ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਫੀਸ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪਹਿਨਣ-ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਨਿਯਮ 2. x x x (ਇਹ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ)।

ਨਿਯਮ 3. ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਰਜ਼ੀ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਏਜੰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਸਦੀ ਜਾਂਚ ਉਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ।

ਨਿਯਮ 4 (1) ਜਿੱਥੇ ਸੰਗਠਨ ਸਹੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ, ਜੇ ਉਹ ਸਹੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਿਨੈਕਾਰ, ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਏਜੰਟ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਏਜੰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬਾਰੇ।

(2) * * * * * ."

ਵਿਚਾਰਨ ਯੋਗ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਆਰਡਰ 33 ਦੇ ਨਿਯਮ 1, 3 ਅਤੇ 4 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ 'ਵਿਅਕਤੀ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। 1897 ਦੇ ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ [ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਧਾਰਾ](#) (39) ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ 'ਵਿਅਕਤੀ' ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਐਸ ਐਮ ਮਿੱਤਰਾ ਬਨਾਮ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਰਾਇਲ ਐਕਸਚੇਂਜ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, ਏਆਈਆਰ 1930 ਰੰਗ. 259 ਅਤੇ [ਭਾਰਤ ਅਭਿਯੁਦਯ ਕਾਟਨ ਮਿੱਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਕਾਮੇਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ](#), ਏਆਈਆਰ 1938 ਕੈਲ 745, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਏਆਈਆਰ 1951 ਪੰਜ

447 ਵਿੱਚ ਫਲਸਾ ਜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਆਰਡਰ 33 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ 'ਵਿਅਕਤੀ' ਸ਼ਬਦ ਸਿਰਫ ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ (ਏ) ਨਿਯਮ 1 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਨਣ-ਕੱਪੜੇ ਰੱਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ, (ਬੀ) ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਅਤੇ, ਕ੍ਰਮਵਾਰ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫਲਸਾ ਜੇ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਧਾਰਾ (39) 'ਵਿਅਕਤੀ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸਰਵਵਿਆਪੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਹਨ -

"ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਉਲਟ ਨਾ ਹੋਵੇ * * * * *"

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਹ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨਣ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਯਮ 1, 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਧਾਰਾ (39) ਵਿੱਚ 'ਵਿਅਕਤੀ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ ਆਦੇਸ਼ 33 ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

(4) ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕੁਦਰਤੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੋਵੇਂ ਵਿਅਕਤੀ, ਅਰਥਾਤ, ਸ਼ਾਮਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨਾਂ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ, ਪਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਉਣ ਵੇਲੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਦਾਲਤ-ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਆਦੇਸ਼ 33 ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾੜੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਲਾਭ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਲਈ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਹਾਲਾਤ ਅਜਿਹੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਸ ਲਾਭ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਤੱਕ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਨਿਪਟਾਰਾ

ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਅਦਾਲਤ-ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਨ। ਪਹਿਨਣ-ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਨਿਯਮ 1 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਜੇ ਕੁਝ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਕੋਲ 100/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲੇ ਕੱਪੜੇ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਨੂੰ ਗਣਨਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲੇ ਕੱਪੜੇ ਨਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕਦੇ ਵੀ ਪਹਿਨਣ-ਕੱਪੜੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇੱਕ 'ਮੂਰਤੀ' ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੂਟ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਪਹਿਨਣ-ਪਹਿਨਣ ਵਾਲੇ ਕੱਪੜੇ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ। ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਨਣ-ਪਹਿਨਣ ਵਾਲੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਪਹਿਨਣ-ਪਹਿਨਣ ਵਾਲੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਜੇ ਉਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲਾ ਕੱਪੜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕੱਪੜਾ ਰੱਖਣ ਦੇ ਅਯੋਗ ਹਨ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਿਯਮ 3 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ 'ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ' ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੰਨੇ ਸਮਰੱਥ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਿਸੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਏਜੰਸੀ ਰਾਹੀਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜੇ ਅਜਿਹਾ 'ਦੂਜਾ ਵਿਅਕਤੀ' ਅਰਜ਼ੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਲੈ ਲਓ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉਹ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਉਣ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਅਗਲੇ ਦੇਸਤ ਰਾਹੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਆਰਡਰ 33 ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ, ਕਿਸੇ ਨਾਬਾਲਗ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਆਰਡਰ 33, ਨਿਯਮ 1 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਾਬਾਲਗ ਦੇ ਅਗਲੇ ਦੇਸਤ

ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੰਪਨੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਮਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਰਜ਼ੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗੀ।

Same arguments will apply to the provisions of rule 4. The object of giving power to the Court to examine the applicant himself is to elicit true facts directly from the person concerned who alleges that he is not possessed of sufficient means to pay the court-fee. In case of a corporation or an association of persons, this object can be amply achieved and, in fact, the only manner in which such an information can be gathered is, by examining the person authorised under the law to act for such a juristic person.

(5) ਪੇਰੁਮਲ ਕੋਡਾਨ ਬਨਾਮ ਟੀਜੇਡੀ ਸੰਕਾ ਨਿਯੀ ਲਿਮਟਿਡ, ਏਆਈਆਰ 1918 ਮੈਡ 362 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਆਰਡਰ 33, ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਗਰੀਬ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਨਿਯਮ 1 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ 'ਪਹਿਨਣ-ਕੱਪੜੇ' ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ:---

ਹੁਣ ਕੋਈ ਰਜਿਸਟਰਡ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਮ ਵਿਅਕਤੀ ਵਾਂਗ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਆਦੇਸ਼ 33 ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਖਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਲੈਣਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਜਾਂ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇਗਾ। ਨਿਯਮ 1 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ 100/- ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਸਿਰਫ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਕੋਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਹਿਨਣ-ਕੱਪੜੇ ਹਨ, ਤਾਂ

ਉਹ ਇਸਦਾ ਮੁੱਲ ਕੱਟ ਸਕਦਾ ਹੈ. ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਗਰੀਬਾਂ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ [ਨਾਗਪੁਰ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਲਾਈਟ ਐਂਡ ਪਾਵਰ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਪਥੀਰਾਓ](#), ਏਆਈਆਰ 1958 ਐਸਸੀ 658 ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵਾਲ 'ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਕ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਪਾਵਰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਰਡਰ 2 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਆਰਡਰ 2 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ:

(ੳ) 'ਕਰਮਚਾਰੀ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਉਹ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ, ਜੋ ਦਫਤਰ ਜਾਂ ਮੁੱਖ ਵਿਭਾਗ ਜਾਂ ਸਟੋਰਾਂ ਜਾਂ ਪਾਵਰ ਹਾਊਸ ਜਾਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਰਿਸ਼ੀਵਿੰਗ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਟਿਕਟ ਨੰਬਰ ਵਿਭਾਗੀ ਮਸਟਰਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਆਰਡਰ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਨੇ 'ਵਰਕਰ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਕ ਕਰਮਚਾਰੀ, ਜੋ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਕਰਮਚਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਅਤੇ ਟਿਕਟ ਨੰਬਰ ਅਲਾਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਇਕੱਲੇ ਮਸਟਰ 'ਤੇ ਸੀ, ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਆਪਣੇ ਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਇਆ ਕਿ ਉਹ 'ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਰਡਰ 2 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਮਸਟਰ 'ਤੇ ਆਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਦੇ ਟਿਕਟ ਨੰਬਰ ਦਾ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਸ.ਕੇ. ਦਾਸ ਜੇ. ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਪਣੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੰਨਾ 663 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ:-

"ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਦਾ ਅਰਥ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰਨ ਵਾਲੇ ਹਰ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਉਸਦਾ ਸਹੀ ਅਰਥ ਅਤੇ ਭਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਪਰ ਇੱਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਅਰਥ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕੋਰਟਿਸ ਬਨਾਮ ਕੈਂਟ ਵਾਟਰ-ਵਰਕਸ ਕੰਪਨੀ, (1827) 108 ਈ. ਆਰ. 741 ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਮਾਮਲਾ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸੀ ਜੋ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਰ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਅਪੀਲ ਦੀ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਲਈ ਦਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲ ਧਾਰਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਬੋਲੀ ਜੋ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਐਸ.ਕੇ. ਦਾਸ ਜੇ. ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ:

"ਪਰ ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਕਿ ਉਹ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਦਰ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋਣ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ ਦਾ ਦੂਜਾ ਹਿੱਸਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਧਾਰਾ ਦਾ ਦੂਜਾ ਹਿੱਸਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜੋ ਨਹੀਂ ਹਨ।"

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ:-

"ਇਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਏਆਈਆਰ 1918 ਮੈਡ 362 ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਨਿਯਮ 33, ਨਿਯਮ 1 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਗਰੀਬ ਹੈ * * ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲੇ ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 100 ਰੁਪਏ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ'। ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਕੰਪਨੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨਦੇ ਹਨ ਉਹ ਗਰੀਬਾਂ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਇਹੀ ਨਿਯਮ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼ ਨੰਬਰ 2 (ਏ) ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ 'ਕਿਸ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਟਿਕਟ ਨੰਬਰ ਵਿਭਾਗੀ ਮਸਟਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ' ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਟਿਕਟ ਨੰਬਰ, ਜੋ ਕੋਈ ਵਿਭਾਗੀ ਮਸਟਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ' * * *."

(6) ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ "ਇੱਕ 'ਗਰੀਬ' * * * ਦੇ ਅਰਥ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪਹਿਨਣ-ਕੱਪੜੇ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, x x" ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੱਕ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਜਿਸ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਉਲਟ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਇਆ। ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪੇਰੂਮਲ ਕੇਂਡਨ ਦੇ ਕੇਸ ਏਆਈਆਰ 1918 ਮੈਡ 362 ਵਿੱਚ 'ਵਿਅਕਤੀ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਸੀਮਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹਨ:-

ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਨਿਯਮ 3 ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਫਾਰਮਾ ਗਰੀਬਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਆਰਡਰ 32, ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ, ਜੋ ਨਾਬਾਲਗਾਂ ਅਤੇ ਅਸਥਿਰ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਅਗਲੇ ਦੇਸਤ ਅਤੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਨਾਬਾਲਗ ਜਾਂ ਪਾਗਲ ਗਰੀਬ ਹੈ, ਅਗਲੇ ਦੇਸਤ ਦੁਆਰਾ ਫਾਰਮਾ ਗਰੀਬਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਆਰਡਰ 33 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰੇਗਾ, ਨਿਯਮ 3.

* * * ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਤੋਂ ਸਰੀਰਕ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੰਗਤਾ ਕਾਰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਡ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਕਿਸੇ ਅਗਲੇ ਦੇਸਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਈ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਪਾਈਰਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ ਸਿਨੇਟੇਨ ਲਿਮਟਿਡ, ਏਆਈਆਰ 1944 ਅਵਧ 248 ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਊਧ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਏਆਈਆਰ 1930 ਰੰਗ 259 ਅਤੇ ਏਆਈਆਰ 1938 ਕੈਲ 745 ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਉਲਟ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਅਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ। ਸੁੰਦਰ ਭਾਰਤੀ ਬਨਾਮ ਟਰੱਸਟ ਮੰਦਰ ਨਾਗੇਸ਼ਰ ਨਾਥ, ਏਆਈਆਰ 1940 ਅਊਧ 148 (ਐਫਬੀ) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮੁਦਈ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਕਿਰਦਾਰ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਤਵਾਲੀ, ਸ਼ੈਬੈਟ ਦਾ ਟਰੱਸਟੀ, ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ

ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਵਕਫ ਜਾਂ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਕੋਲ ਲੋੜੀਂਦੇ ਫੰਡ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੇ।

ਇਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ [ਮਾਬੀਆ ਖਤੂਨ ਬਨਾਮ ਸ਼ੇਖ ਸਤਕਾਰੀ](#), ਏਆਈਆਰ 1927 ਕਲਕੱਤਾ 309 ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਰੰਗੂਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਏਆਈਆਰ 1930 ਰੰਗ 259 ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਡੀ ਕੇ ਕਾਸਿਮ ਐਂਡ ਸੰਨਜ਼ ਬਨਾਮ ਅਬਦੁਲ ਰਹਿਮਾਨ, ਏਆਈਆਰ 1930 ਰੰਗ 272 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਫਰਮ ਆਰਡਰ 33, ਨਿਯਮ 1 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ 'ਵਿਅਕਤੀ' ਹੈ ਅਤੇ ਆਰਡਰ 44 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਿਯਮ 1 ਨੂੰ ਦਿਵਾਲੀਆ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(7) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ-

(1) ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਆਰਡਰ 33 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ 'ਵਿਅਕਤੀ' ਦਾ ਉਹੀ ਅਰਥ ਹੈ ਜੋ ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਧਾਰਾ (39) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ [ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ](#), ਬਲਕਿ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ।

(2) ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਗਰੀਬ ਹੈ, ਸਿਰਫ 'ਵਿਅਕਤੀ' ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਹੋਰ, ਜਿਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(8) ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਕੋਠੀ ਬੇਗੋਵਾਲ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਕੋਲ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(9) ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ, ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ, ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਕੋਠੀ ਬੋਗੋਵਾਲ ਅਤੇ ਮਹੰਤ ਸਰਦਾਰ ਸਿੰਘ, ਗਰੀਬ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਰਜ਼ੀ, ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਜੋਂ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਜਾਵੇ। ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ 28 ਅਗਸਤ, 1959 ਨੂੰ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣਗੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਇਸ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗੀ। ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

(10) ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕਾਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸਮਝਣ ਤਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Translated by Rakesh Sharma, Translator.